

Rolnummer 1831
Arrest nr. 18/2001 van 14 februari 2001

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 2 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap, gesteld door het Hof van Cassatie.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters G. De Baets en M. Melchior, en de rechters L. François, J. Delruelle, A. Arts, R. Henneuse en M. Bossuyt, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter G. De Baets,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

*   *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij arrest van 15 november 1999 in zake J. Marnef tegen het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 6 december 1999, heeft het Hof van Cassatie de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 2 van het decreet van de Vlaamse Raad van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, voor zover deze wetsbepaling gehandicapten die nog geen vijftenzestig jaar oud waren toen zij door een handicap werden getroffen maar vóór die leeftijd geen aanvraag tot inschrijving hebben ingediend, uitsluit van het toepassingsgebied van het decreet en het recht op bijstand, terwijl personen die in dezelfde omstandigheden wel een aanvraag tot inschrijving hebben ingediend vóór hun vijftenzestigste verjaardag wel de steun kunnen genieten ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

J. Marnef, geboren op 19 juni 1926, diende op 13 februari 1995 een aanvraag om inschrijving en bijstand tot sociale integratie in bij het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap. Het Fonds weigerde daarop in te gaan omdat het decreet van 27 juni 1990 volgens artikel 2 ervan enkel van toepassing is op personen die de volle leeftijd van vijftenzestig jaar niet hebben bereikt op het ogenblik van hun aanvraag.

De Arbeidsrechtbank heeft die weigeringsbeslissing vernietigd omdat de aanvrager kon aantonen dat hij reeds gehandicapt was vóór de leeftijd van 65 jaar. De Arbeidsrechtbank heeft voor recht gezegd dat de aanvraag wel in behandeling moest worden genomen.

Dat vonnis van de Arbeidsrechtbank werd vernietigd bij arrest van het Arbeidshof te Antwerpen. J. Marnef heeft tegen dat arrest een voorziening in cassatie ingesteld.

Volgens het Hof van Cassatie moet artikel 2 van het decreet in die zin worden uitgelegd dat het voorschrijft dat het decreet niet toepasselijk is op personen met een handicap die de volle leeftijd van vijftenzestig jaar hebben bereikt en die vóór de dag van hun vijftenzestigste verjaardag geen aanvraag tot inschrijving hebben ingediend.

Het verwijzende rechtscollege stelt vast dat de eiser aanvoert dat « in die uitlegging een ongeoorloofde discriminatie wordt gemaakt tussen de personen met een handicap die zich heeft voorgedaan vóór zij de leeftijd van 65 jaar hebben bereikt, waarbij degene die een aanvraag tot inschrijving hebben ingediend vóór zij die leeftijd hebben bereikt ten onrechte anders worden behandeld dan diegene die na die leeftijd de aanvraag tot inschrijving hebben ingediend ».

Met de overweging dat het Arbitragehof bij wijze van prejudiciële beslissing uitspraak doet op vragen onder meer omtrent de schending door een decreet van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, besluit het Hof van Cassatie de hiervoor geciteerde vraag te stellen.

III. De rechtspleging voor het Hof

Bij beschikking van 6 december 1999 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 4 januari 2000 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 23 februari 2000.

Memories zijn ingediend door :

- J. Marnef, wonende te 2060 Antwerpen, Wetstraat 25, bij op 21 januari 2000 ter post aangetekende brief;
- het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap, met zetel te 1210 Brussel, Sterrenkundelaan 28-31, bij op 7 februari 2000 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 op de organieke wet bij op 2 mei 2000 ter post aangetekende brieven.

Bij beschikkingen van 31 mei 2000 en 29 november 2000 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 6 december 2000 en 6 juni 2001.

Bij beschikking van 22 november 2000 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 21 december 2000, na te hebben vastgesteld dat rechter E. Cerexhe, wettig verhinderd, als lid van de zetel werd vervangen door rechter R. Henneuse.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 23 november 2000 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 21 december 2000 :

- zijn verschenen :
  - Mr. F. Van Nuffel, advocaat bij de balie te Brussel, *loco* Mr. J. Verbist, advocaat bij het Hof van Cassatie, en Mr. J. Maes, advocaat bij de balie te Antwerpen, voor J. Marnef;
  - Mr. S. Sonck, advocaat bij de balie te Brussel, *loco* Mr. R. Bützler, advocaat bij het Hof van Cassatie, voor het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap;
- hebben de rechters-verslaggevers A. Arts en J. Delruelle verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Standpunt van de eiser voor het Hof van Cassatie

A.1. J. Marnef doet opmerken dat het decreet van 27 juni 1990 de sociale integratie beoogt van personen met een handicap die geen bejaarden zijn en die niet naar het bejaardenbeleid worden doorverwezen.

Naar zijn oordeel schendt artikel 2 van dat decreet het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel in zoverre die bepaling zo wordt uitgelegd dat zij een gehandicapte persoon die kan bewijzen vóór de leeftijd van 65 jaar getroffen te zijn door een handicap uitsluit van het recht op sociale bijstand. Volgens hem kan het doel van de decreetgever om de bijstand niet aan bejaarden toe te kennen, worden bereikt met minder discriminerende maatregelen, die erin bestaan personen die niet vóór de leeftijd van 65 jaar waren ingeschreven toch toe te laten indien zij op de wettelijk voorgeschreven wijze kunnen bewijzen dat zij vóór die leeftijd door de desbetreffende handicap waren getroffen.

Hij wijst erop dat artikel 6 van het besluit van de Vlaamse Regering van 31 juli 1992 aan personen met een handicap die op het ogenblik van hun aanvraag de volle leeftijd van vijftien jaar hebben bereikt, de bijstand toekent voor de kosten die rechtstreeks voortspuiten uit een handicap die vóór die leeftijd is vastgesteld, op voorwaarde dat zij dit op wettelijk voorgeschreven wijze bewijzen.

Hij besluit dat het gelijkheidsbeginsel zich ertegen verzet dat personen waarvan de handicap is ontstaan vóór de leeftijd van 65 jaar om louter administratieve redenen verschillend worden behandeld.

Standpunt van de verwerende partij voor het Hof van Cassatie

A.2. Het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap wijst op de artikelen 2, § 1, 6, tweede lid, 7, §§ 2 en 5, en 39, eerste en vierde lid, van het decreet van 27 juni 1990 en op de artikelen 6 en 7 van het besluit van de Vlaamse Regering van 31 juli 1992 tot vaststelling van de criteria, modaliteiten en bedragen van de tussenkomsten voor individuele materiële bijstand tot sociale integratie ten gunste van personen met een handicap.

Het Fonds doet opmerken dat de inschrijving een essentiële vereiste is die de aanspraak op een tegemoetkoming voorafgaat. Dat de inschrijving moet gebeuren vóór de leeftijd van 65 jaar, heeft volgens het Fonds zijn reden : personen die vóór de leeftijd van 65 jaar gehandicapt worden, kunnen een beroep doen en blijven doen op het Fonds, terwijl personen die na 65 jaar wegens verouderingsverschijnselen gehandicapt worden, terecht kunnen bij de diensten en voorzieningen van de bejaardenzorg. Het Fonds verwijst daarbij naar de parlementaire voorbereiding van het betrokken decreet (*Parl. St.*, Vlaamse Raad, 1989-1990, nr. 318-1, p. 6, en nr. 318-5, p. 8).

Volgens de verwerende partij voor het verwijzende rechtscollege moet artikel 6 van het besluit van de Vlaamse Regering van 31 juli 1992 worden gelezen in samenhang met artikel 2, § 1, van het decreet van 27 juni 1990, waarvan het niet kan afwijken : wie niet is ingeschreven vóór zijn vijftienjarige verjaardag kan geen aanspraak maken op enige steun vanwege het Fonds.

Het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap wijst erop dat het begrip « handicap » in artikel 2, § 2, van het decreet van 27 juni 1990 op specifieke wijze is gedefinieerd : de klemtoon ligt niet zozeer op de eigenlijke stoornis, maar wel op de gevolgen inzake sociale integratie, die van persoon tot persoon verschillen en die afhankelijk zijn van de individuele maatschappelijke situatie. Er wordt geen procentuele invaliditeitsgraad gehanteerd, maar een multidisciplinaire evaluatie gemaakt die moet uitwijzen van welke dienstverlening of voorziening nuttig gebruik kan worden gemaakt.

Indien na de leeftijd van 65 jaar een aanvraag tot inschrijving zou worden ingediend, moet die evaluatie *a posteriori* gebeuren, terwijl het de bedoeling van de decreetgever was enkel tegemoet te komen voor personen van wie op de hiervoor beschreven wijze wordt vastgesteld dat zij inderdaad vóór de leeftijd van 65 jaar getroffen waren door een handicap in de zin van het decreet. Een attest zoals bedoeld in artikel 6 van het besluit van de Vlaamse Regering van 31 juli 1992 kan een duidelijke aanwijzing bevatten van het bestaan van een

handicap vóór de leeftijd van 65 jaar, maar dat volstaat voor het Fonds niet om volledig uitsluitel dienaangaande te geven : er zou in ieder geval nog een multidisciplinair verslag moeten worden voorgelegd.

Door te bepalen dat een aanvraag om inschrijving vóór de leeftijd van 65 jaar moet worden ingediend, wordt volgens de verwerende partij voor het verwijzende rechtscollege gewaarborgd dat de evaluatie van de handicap effectief gebeurt op basis van de situatie waarin de persoon zich vóór de leeftijd van 65 jaar bevindt, en worden eventuele moeilijkheden bij de beoordeling van de aard en de ernst van de handicap vermeden.

Het Fonds besluit dat er dus een objectief criterium is dat het bekritiseerde onderscheid verantwoordt. Dat is voor het Fonds des te meer zo omdat er ten aanzien van de personen die de leeftijd van 65 jaar bereiken specifieke voorzieningen bestaan, zoals die waarin is voorzien bij de wet van 1 april 1969 tot instelling van een gewaarborgd inkomen voor bejaarden en de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten, waarbij in artikel 2, § 3, een « tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden » wordt toegekend aan « de gehandicapte die ten minste 65 jaar oud is en bij wie een gebrek aan of vermindering van zelfredzaamheid is vastgesteld ».

- B -

B.1. De prejudiciële vraag heeft betrekking op de bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet van artikel 2 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap, « voor zover deze wetsbepaling gehandicapten die nog geen vijftig jaar oud waren toen zij door een handicap werden getroffen maar vóór die leeftijd geen aanvraag tot inschrijving hebben ingediend, uitsluit van het toepassingsgebied van het decreet en het recht op bijstand, terwijl personen die in dezelfde omstandigheden wel een aanvraag tot inschrijving hebben ingediend vóór hun vijftigste verjaardag wel de steun kunnen genieten ».

B.2. Uit de gegevens van de zaak blijkt dat enkel de eerste paragraaf van artikel 2 van het decreet in het geding is, die bepaalt :

« Dit decreet is van toepassing op de personen met een handicap die de volle leeftijd van vijftig jaar niet hebben bereikt op het ogenblik van hun aanvraag tot inschrijving en op de voorzieningen die bijstand tot sociale integratie verlenen. »

B.3.1. Bij het decreet van 27 juni 1990 is het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap opgericht, dat in hoofdzaak de taken overneemt van, enerzijds, het Rijksfonds voor Sociale Reclassering van de Minder-Validen en, anderzijds, het Fonds voor Medische, Sociale en Pedagogische Zorg voor Gehandicapten (*Parl. St.*, Vlaamse Raad, 1989-1990, nr. 318-1, pp. 2 en 6-7, en nr. 318-5, p. 5).

Het Vlaams Fonds heeft onder meer als opdracht de personen met een handicap die om bijstand verzoeken in te schrijven en ervoor te zorgen dat de personen met een handicap, hun familieleden of, bij ontstentenis van familieleden, degenen die voor hen instaan, het voordeel van de bijstand en de voorzieningen kunnen ontvangen (artikel 4, 2° en 3°).

Artikel 7, § 1, omschrijft de personen met een handicap die aanspraak kunnen maken op de toepassing van het decreet. Die personen moeten overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk V van het decreet bij het Fonds worden ingeschreven (artikel 7, § 2). De daartoe bij het Fonds in te dienen aanvragen (artikel 39) worden onderzocht door een multidisciplinair samengestelde evaluatiecommissie die in elke provincie bij het Fonds wordt opgericht. De evaluatiecommissie bepaalt of de aanvrager getroffen is door een handicap in de zin van artikel 2, § 2, 1°, en of hij behoefte heeft aan bijstand tot sociale integratie. Die commissie steunt haar beoordeling op het multidisciplinaire verslag van een van de instanties die daartoe door het Fonds zijn erkend (artikel 40). Het Fonds neemt een beslissing tot al dan niet inschrijving en bijstand op grond van de door de evaluatiecommissie meegedeelde beoordeling van de handicap en het door die commissie opgestelde individuele integratieprotocol (artikel 41).

B.3.2. Volgens de parlementaire voorbereiding beoogde de decreetgever de toegang tot de voorzieningen te herzien :

« Geen invaliditeitsgraad maar een multidisciplinaire evaluatie zal dienen uit te wijzen van welke dienstverlening of voorziening de persoon met een handicap nuttig kan gebruik maken.

In deze zin gaat het ook om een gerichte evaluatie. Dit wil zeggen dat er niet alleen geconstateerd wordt in welke mate een bepaalde persoon dysfuncties vertoont maar dat terzelfdertijd dit dysfunctioneren mede bekeken wordt vanuit de dienstverlening en de voorzieningen die hem hierbij kunnen behulpzaam zijn.

Deze multidisciplinaire evaluatie waarbij zowel medische, psychologische, pedagogische als sociale gegevens zullen aan bod komen zal gebeuren door de provinciale evaluatiecommissies. [...] Uit de evaluatie zal een integratieprotocol voortvloeien dat in de loop van de tijden de persoon met een handicap kan volgen doorheen de voorzieningen zodat veelvuldige onderzoeken vermeden worden. » (*Parl. St.*, Vlaamse Raad, 1989-1990, nr. 318-1, p. 4)

Uit de parlementaire voorbereiding blijkt nog dat de decreetgever de veelheid van initiatieven voor gehandicapten heeft willen coördineren en het geheel van voorzieningen heeft willen doen aansluiten op één enkele aanvraag, één algehele evaluatie en één dossier (*Parl. St.*, Vlaamse Raad, 1989-1990, nr. 318-1, pp. 1-3, en nr. 318-5, pp. 6, 9, 12 en 32).

B.3.3. De in het geding zijnde bepaling beperkt het toepassingsgebied van het decreet tot « personen met een handicap die de volle leeftijd van vijfenzestig jaar niet hebben bereikt op het ogenblik van hun aanvraag tot inschrijving ».

De parlementaire voorbereiding verduidelijkt :

« De zorg voor personen die na 65 jaar gehandicapt worden is in principe toegewezen aan het bejaardenbeleid. » (*Parl. St.*, Vlaamse Raad, 1989-1990, nr. 318-1, p. 6)

« Personen met een handicap die bij het bereiken van de leeftijd van 65 jaar ingeschreven zijn in het Fonds zullen verder op tussenkomsten van het Fonds een beroep kunnen blijven doen.

Wie na 65 jaar door verouderingsverschijnselen een handicap oploopt, kan terecht bij de vele diensten en voorzieningen uit de bejaardenzorg. » (*ibid.*, nr. 318-5, p. 8)

B.4. De vraag is of de in het geding zijnde bepaling al dan niet discriminerend is doordat zij personen die vóór de leeftijd van 65 jaar reeds gehandicapt waren uitsluit van de bijstand tot sociale integratie indien zij vóór die leeftijd geen aanvraag tot inschrijving hebben ingediend, terwijl personen die in dezelfde omstandigheden verkeren en die vóór hun vijfenzestigste verjaardag hun aanvraag hebben ingediend, wel de bijstand kunnen genieten en blijven genieten.

B.5. Het verschil in behandeling berust op een objectief criterium : de leeftijd van de betrokkene op het tijdstip waarop hij zijn aanvraag bij het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap heeft ingediend.

Dat criterium van onderscheid houdt redelijk verband met de doelstelling van de wetgever om niet-bejaarde gehandicapte personen met een aanvraag toe te laten tot de bijstand met het oog op hun sociale integratie.

Uit het gegeven dat de bijstand waarop een gehandicapte een beroep kan doen op basis van een aanvraag die is ingediend vóór het bereiken van de leeftijd van 65 jaar beschikbaar blijft na het bereiken van die leeftijd - voor zover zij geen overlapping vormt met gelijksoortige voorzieningen (zie de artikelen 6 en 39) - volgt niet dat de decreetgever verplicht was om ook bijstand tot sociale integratie te verlenen aan personen die weliswaar reeds gehandicapt waren vóór hun vijftenzestigste verjaardag, maar die die bijstand niet genoten omdat zij vóór die leeftijd geen aanvraag bij het Fonds hadden ingediend.

B.6. Rekening houdend met het recht van toegang tot diensten en voorzieningen uit de bejaardenzorg voor alle bejaarden - onder wie de 65-jarige gehandicapten die geen tijdige aanvraag hebben ingediend - vermocht de decreetgever het verlenen van de bijstand voor sociale integratie afhankelijk te stellen van een aanvraag en een inschrijving bij het Fonds, na een onderzoek door een multidisciplinaire evaluatiecommissie. Dat van de gehandicapten wordt vereist dat zij vóór het bereiken van de leeftijd van 65 jaar een aanvraag indienen voor bijstand wegens een handicap, is evenredig met het oogmerk van de decreetgever.

B.7. De prejudiciële vraag moet ontkennend worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 2, § 1, van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 27 juni 1990 houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 14 februari 2001.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

G. De Baets